[ידיד ענן. דאמר ולא ידענא הי מיניהו הדרי ובינוי]: [דמאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא] [הא בריתא דצרך נמ שהרור מרבו שני לא שמיעא ליה: דרשמואל נמי ליבא לשמעא דהדרי ובינוי דמאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא אינה מכורה ומעות מתנה דלא הדרי. מדי דהדה אסקרש אחותו דרב אמר מעות חוזרין דאין קרושין תופסין באחותו: דשמואל אמר מעות מתנה. דאדם יודע שאין קרושין תופסין באחותו ונמר ונתן לה לשם מתנה. [ואי קשיא] ותשתא כיון דאמרת לשמואל דמעות מתנה דלא הדרי לוקמה עוד א"כ היינו דרב ומאי ביניהו]. אינא בינייהו אי שמים לוקח ואכל פירי לרב דאמר מכורה לא משלם פירי לשמואל דאמר אינה מכורה משלם פירי: מאי חזית דקנסינן ליה ללוקח: דשקאר ביוצה לארץ שכנירה לחרות ומאבד מעותיו: ליקנסיה לשוכר. כל שכנרו לחוצה לארץ: חורא גנב. כלומר אותו שקונה נורם לזה שנוצאו לחוצה לארץ ומכרו: היכא דאיתיה לאיסורא. שהוא ביד הלוקח ליה קנסינן הלכך קנסינן ליה ללוקח: נרה מיבעיא. דעולה לו כן המנין דהא כבר נתן בה מדי עבודה: נרה ארצרך ליה. דעולה לו דסרא כיון דנרה ולא ורעה ולא נתנה (זה) מכנה הלוקח כלום דאמרינן ליה לשוכר בשעה שפרה כיון שפרה (זה) בה שנרה והשביחה ולא נתנה מכנה הב ליה ללוקח דמי נרנית שוכרשה והשביחתיו: ליסק. כלומר (החזר) [כשיחזיר] לו העודף הדמים שכנגד השנים שיש עוד עד הזובל דמי חרישתו ודמים שהשביחו ואח"כ יסתלק רצא (לו) חוץ (קנ) לשדה: קמל. דלא יחיב ליה המוכר מידי שכר חרישה דאמר ליה כיון שהרית חרשתו כדרשתך שהיתה יכל לזרעה ליקח תבואתה ולא עבדת, את הוא דאפסדת נפשך ורנכה לו המוכר שיגרע לו דמי אותן שני שנים כאילו היו זורעות ואכל הלוקח תבואתן: [מכון שלא יאמר לו המוכר לוקח הנה לשני השדה מליאה פירות בסוף שני שנים שלא תישל פירותיה כדרך שראוה מליאה לפניך בשעה שמכרתיה לך: ת"ל מסבר שני הבאות יסבר לך. כלומר כל התבואות שאפשר להיות בה בשעת מכירה עד סוף שני שנים הן סכורות וזק של לוקח: מכרה שדהו לראשון במנה חזר הלוקח וסכרה לשני במאתים כשהוא פרה אחה המוכר שדהו בעל השדה]: אינו מחשב. כדכתיב וחשב את שני מסכרו וחשב את העודף: אלא עם הראשון. לפי שבתחלה: [ולמה לא יאמר לו לפני הראשון שלא יאמר לו הנה לפני בדרך שהנחתי לפניך? תלמוד לומר במספר שני תבואות יסבר לך פעמים שאדם אוכל שלש תבואות בשתי שנים: מתני' מכרה לראשון במנה ג) ומכר ראשון לשני במאתים אינו מחשב אלא עם הראשון שנאמר ד) [לאיש] אשר מכר לו מכרה לראשון במאתים ומכר הראשון לשני במנה אינו מחשב אלא עם האחרון שנאמר ה) והשיב את שני ממכרו והשיב את העודף לאיש (אשר מכר לו) לאיש אשר ו) בתוכו: לא ימכור: ברחוק ויגאל בקרוב, ברעה ויגאל ביפה, ולא יולוה ויגאל, ולא יגאל לחצאין, ובהקדש 'מותר בכולן, זה חומר בהדיוט מבהקדש: גמ' תנו רבנן מכרה לראשון במנה ומכרה לראשון לשני במאתים מנין שאינו מחשב אלא עם הראשון ת"ל ז) [לאיש] אשר מכר לו מכרה לראשון במאתים ומכר הראשון לשני במנה מנין, שאינו מחשב אלא עם השני ת"ל לאיש [לאיש] אשר ו) בתוכו דברי רבי, רבי דוסתאי בן יהודה אומר מכרה לו במנה והשביחה ועמדה על מאתים מנין שאינו מחשב אלא במנה שנאמר והשיב את העודף העודף שבידו מכרה לו במאתים והכסיפה ועמדה על מנה מנין שאין מחשבין אלא במנה שנאמר והשיב את העודף העודף שבידו ח) מאי ביניהו דאייך חל ואייך וממאי דלקולא דלמא לחומראלאס"ד יג) דגמר גאולה גאולה מעבד עברי, והתם מנלן דתניא *) ונמכר במנה והשביחה ועמד על מאתים מנין שאין מחשבין אלא במנה שנאמר כמכסף מקנתו ונמכר במאתים והכסיף ועמד על מנה מנין שאין מחשבין אלא במנה שנאמר כפי שניו, ואין לי אלא עבד עברי יג) הנמכר לעובד כוכבים שנגאל וידו על העליונה, נמכר לישראל מנין ת"ל שכיר שכיר לגזרה שוה אמר אביי הריני

*) קידושין כ. [כל סוגיא עיש לאיה שיטיים]

ערכין כב. תורה אור

ורב ענן. דהוה מספקא ליה בהי הדרי ובקי לא הדרי הך בריתא דלרב ענן שיחזור לא הוה שמיעא ליה ומלא דאמר שמואל "אינה מכורה" לא הוה מצי למשמע מידי דממלי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא מעות שנתן לוקח לשוכר מתנה הן ביד מוכר ואינה בין רב לשמואל כך דמרישיה ליעליה: ומעות חוזרין דאדם יודע שאין קרושין תופסין באחותו ונמר ונתן לשם פקדון ולשמואל נמר ונתן לשם מתנה: דקנסים לנוקם. נבי מוכר עבדו בחולה לארץ דאמרי' לא הדרי ובינוי ויוצא עבד לחירות ומפסיד לוקח: ליקנסיה לשוכר. שיהו מעות חוזרין ויוציא מוכר לחירות: לאו מעכבר גנב. מעכבר הגובה ומניח שו) בחוץ אם לא היה לו מור להניח בו לא היה נוהג הלכך חורא, (נגלא וקא גניב) ליה ה"ג אם לא היה מוצא לוקח לא היה מוכרו: חורא מנא ליה. החור מחין לו הגניבה: דאיתא לאיסורא. דהייבו לוקח שהעבד אנו: יז) [סב ליה דמים. פי' דמי הגיר קמ"ל]: שלא יאמר. מוכר הבא לפדותה לוקח שתי שנים הנח לפני מליאה פירות כדרך שהגחתי לפניך כשמכרתי לך: כמספר שני תבואות. משמע כל תבואות יח) (בשתי שנים שההוה ליה למיכתב 'מספר שנים' לא 'מספר תבואות' הוי משמע שתי תבואות: מתני' מיט מחשב. המוכר כשבא לגאלה אלא עם הראשון ומחשב כמה שנים היו משמכרה לו עד שנת היובל ומחשב כמה מגיע מן המנה לכל שנה ולפי אותו חשבון יכבה לו לוקח לכל שנה ושנה שאכלה והמותר יחזיר לו: [נתים] אשר מכר לו. והשיב את העודף לאיש וגו' בגואל שהה ממכרו כתיב: נתים אשר בתוכה. וכגמ' פריך מנלן דדרשינן לקולא לידרוש לחומרא: לא ימכור שדה רפוקה. שיש לו כדי לגאלו ז שהיא קרובה לו בגמרא מפרש מנלן: ולא יולוה. מעות כדי לגאלה: מוסר בכולן. המקדיש שדהו מוכר למכור שדה לחמרא לו לוות כדי לגאלה וגואל לתאלן אם לא יש מספיק לגאול את שלה יגאל חציה ולכשיוכל יגאלנה שלה: נבו ופסיפס. מלאיה: פעודף שבידו. הנשאר בידו מן הדמים שקיבל לאחר שיגבה לו לוקח הנשון המגיע לכל שנה שלכלה: שבקרקע. מקלקלה ופחתו דמיה: שבקרקע. עודף שבקרקע שזה יוחר על מה שמגיע לחשבון שמוכה לו לוקח לשנים שלכלה, דהאי "עודף" חיכא למדרש יא) להכי ולהכי: מאי ביניהו. בין רבי לר' דוסתאי מ"מ בין למר בין למר לקולא לחומרא: בגון דאייך חל ואייך. שמכרה לו בחלקים כ) ומכרה לראשון לשני במאתים ותחיקרה כיד הבני ועמדה על מחתים לרבי לחמר לאיש אשר בתוכה: לא יהיב בה שני לר' דוסתאי. כיון הכא (ויקרא כה) ומלא כדי גאולתו וכתיב בעבד עברי (שם) גאולה תהיה לו: אלא מעמה. כשבא לפדות עלמו מחשב כמה שנים מעשה שנמכר (עד שנת היובל) ומחשב כמה מגיע מתוכו מנה לכל שנה ושנה ואם עברו שנים לא שלם שנים יכבה לו לוקח המגיע לכל שנה כדכתיב כימי שכיר יהיה עמו: כפי שניו. משמע כפי שנים שנמכר בהן כלומר לפי מה שהוא שוה בשתים שנים: מין לי וכו'. דהאי קרא בנמכר לעובד כוכבים בתיב כדכתיב (שם) וכי תשיג יד גר ותושב וכו': שכיר שכיר. כתיב הכא (שם) "כימי שכיר יהיה עמו" וכתיב בנמכר לישראל (דברים טו) "כי משנה שכר שכיר עבדך וגו'": כלומר

ולא נמרי' לרב בגו"ש אבל השתא דאיכא קראי ואיכא ג"ש. והשאר כ) חסר (לשון רב"א) יג) עברי פ"א שנמכר לעובד כוכבים וידו על התחתונה והיא הוא ז) מתי' בחור: מן) תוריא קא גניב ליה: ח) אצלא דמ"ד ומ"ד אמרי' ליה לשכר חבא לגאל דמ"ד ומ"ד לא ליסק קמ"ל דמ"ד: יח) תבואות שיש בשתי אות ש' נמתן: יט) למדרש הני חכי חכי חס"ד: כ) במאתים ותל וסכרה: כא) ותצאת שדה: כב) שפרשי לרב דאמר דסכרה חוזר: כג) לו איכא בפיאה דנתקבלו שכר זה מזה ואמאי ליתבי חזרא: כד) להחזיר או ליקני לו בחליפין: כה) פתנה. גליון וליכא למימר הכל יודעים שאין מכר ביובל ונתן המעות לשם מתנה דהא רב הוא דאמר מכורה (מכורה) ויוצאת הלכך חזי מקח פעות המעות ותוזרין. הרא"ש ז"ל: כו) נלמה דלא לגמר סכיתה קרא מתנים בנמת שקנה ומכרה כדאשון לאחר נמתנים ומחיר כחל ומעמדה על מנה כיד כמני לר' חזקיה וכו'. כ) נלמה דלא לחיכא קרא ולחיכא ג"ש שפיר נמריך ג"ש לכך מילתא דקרא מכיעיר ג"ש.

עין משפט נר מצוה

יא א מי"ו פ"ש מהלכות זכייה ומתנה הל' כ: טוש"ע חו"מ סימן כ סעיף ב: יב ב מי"ו פ"ח מהלכות שמכר ויובל הל' ו: יג ג מי"ו שם הלכה מ: יד ד מי"ו שם הלכה ח: טו ה מי"ו שם הלכה יח: ט"מ מו: גיטין מה. קידושין מו:

[גיטין שם]

[גיטין שם קידושין ט: ט"ס]

נ"ל לגמ"ד דמסכרה ותחר לבעליו מיד ותפ"ה מיקנו כו'.

טו ו מי"ו פ"ט מהלכות ערכין הלכה ב: יז ו מי"ו פ"ח מהלכות שמכר ויובל הל' מ: יח ח מי"ו פ"ג מהלכות שבדים הלכה ט: [תוס' רפ"ט ע"ב]

שיטה מקובצת

ל) ליה נ"א ומה"שמואל: ב) דמי נירה פ"א כרבינה ליסק: ג) בתנא ומכרה הראשון לשני:ד) שנאמר לאיש: ה) מתיבה וחשב כו' עד תיבות לאיש אשר בתוכו בס"י אינו: ו) אשר בתוכה אות ו' נמחק: ז) ומכרה הראשון לשני: ח) ת"ל לאיש אשר: ט) מחשב אלא: י) בתוכה דברי יח) מאי ביניהו איכא ביניהו דאייקר וכו' באייקר וחול לחדרה הרי מצי לאשכוחי כגון דאייקר כלומר ט) שהיא יקרה כמו שהיתה שקנה ומכרה לאחר במאתים וחול ועמדה על מנה לרבי דוסתאי יתן מנה עודף שבקרקע ורבי בין לאשר מכר בין לאיש אשר בתוכה הרי מאתים ולא נהירא דלא מצי למיסר הכי דתיקשי לך מאי בעי מאי ביניהו מובא איכא ביניהו דרבי לא איירי בהכסיפה אלא בשני לוקחים אבל בחד לוקח אפילו הכסיפה נתן כאשר מכר אלא ששימא ליה דאפילו רבי מודה בהכסיפה דקרינן ביה לאיש אשר בתוכה כמו שהוא עתה בתוכה והרי אינו שוה עתה אלא מנה לחבי בעי מאי ביניהו דאייקר וחול ואייקר דרבי מיקל בזה כיון שראוש אשר בתוכה קנאה במנה אינו נתן אלא מנה ולרבי דוסתאי בין עודף שבידו בין עודף שבקרקע הרי מאתים. הרא"ש ז"ל: יב) דנמר גאולה גאולה מעבד עברי. גליון הא"ת כיון דנמר מעבד עברי מה צריכי הני קראי ששימא דאולינן לקולא בשלמא לרבי דאיירי בתרי נברא בהא לא איירי בעבד עברי אלא לרבי דוסתאי דאיירי בחד נברא הייבו חד ומאי איצטריכי הני קראי וי"ל דאי לאו הני קראי לא הוה נמרינן בגו"ש דאולי' לקולא הבא כמו בעבד עברי שהרי כמה דברים יש בעבדה אחרוה שאינו בעבד עברי

נוטא
חיטובים בגוגר לסכום תשלום לקונה בגאולת עבד המקנה על הסכומים המחיר כשנמכרה לראשון ושוה נמכרה לשני מקנה
הגעת מקרים טונים

נוטא
חיטובים בגוגן גאולת עבד עברי

ניקנא כה: כג
ונתן את שכרו והיה אות הזכרון לאיש אשר מכר לו ושב לאחוזתו

* יש גרס דלמא